

METODICKÉ POZNÁMKY

Obsahem publikace jsou výsledky zpracování státního statistického výkazu **Nem Úr 1-02** o pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz za rok **2008**. Počínaje rokem 2001 jsou zjišťována a publikována data vždy za 1. pololetí a v kumulaci za celý rok.

Zpravodajskou jednotkou pro účely evidence a statistického vykazování pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz jsou všechny nefinanční podniky, finanční instituce, vládní instituce (vč. příspěvkových), neziskové instituce sloužící domácnostem atd. (popř. jejich nižší organizační složky resp. organizační seskupení), pokud tyto jednotky samostatně provádějí agendu nemocenského pojištění.

Do zpracování byly dále zařazeny **sumáře**, které v rámci tohoto statistického zjišťování předkládají **Okresní správy sociálního zabezpečení** za ty organizace, které samy nelikvidují nemocenské pojištění.

Při zpracování úlohy Nem Úr 1-02 v roce 2005 byl uplatněn (stejně jako ve všech zpracováních od roku 1997) **dopočet non-response** (nepředložené výkazy). Dopočteny byly všechny nepředložené výkazy zpravodajských jednotek s **26 a více zaměstnanci** (za organizace do 25 zaměstnanců podle platného zákona vedou agendu nemocenského pojištění Okresní správy sociálního zabezpečení). Při dopočtech bylo abstrahováno od možné existence více zúčtovacích míst nemocenského pojištění v rámci zpravodajské jednotky, tj. dopočet byl proveden za zpravodajskou jednotku (IČO) jako celek.

Použitá dopočtová metoda vychází z předpokladu, že počet pojištěnců u zpravodajské jednotky, která nepředložila výkaz, je roven počtu jejích zaměstnanců (fyzické osoby dle RES vedeného na ČSÚ). Každá jednotka základního souboru (soubor jednotek se zpravodajskou povinností k výkazu Nem Úr 1-02) byla zařazena do určité (jediné) dopočtové skupiny vymezené dle OKEČ a shrnující všechny jednotky daného odvětví (skupiny odvětví) s přibližně stejným průměrným procentem pracovní neschopnosti. Jednotlivé položky nepředložených výkazů byly dopočteny metodou poměrových odhadů k počtu pojištěnců (= počtu zaměstnanců) v rámci výše definovaných dopočtových skupin. Použitá metoda zajistila možnost všech požadovaných třídění výstupních sestav.

Obdobný **dopočet byl poprvé uplatněn při zpracování úlohy Nem Úr 1-01 za rok 1997**, proto při porovnání s publikovanými výsledky zpracování úlohy Nem Úr 1-01 do roku 1996 je nutno počítat s určitými rozdíly v absolutních hodnotách, rozdíly v hodnotách relativních ukazatelů u dopočteného a nedopočteného souboru zpravodajských jednotek nejsou významné.

Poprvé ve zpracování za 1. pololetí 2008 byl proveden **rozpočet** údajů z Okresních správ sociálního zabezpečení do jednotlivých OKEČ, které dosud byly zahrnuty do jediné kategorie „nezjištěno“. Údaje v třídění podle převažující ekonomické činnosti podniku (OKEČ) jsou nyní úplné (celoplošné).

V publikaci je uvedeno následující třídění tabulek:

- úhrn organizací podle krajů a ČR celkem
- úhrn organizací podle velikosti podniku (počtu osob nemocensky pojištěných)
- úhrn organizací podle OKEČ v krajích a ČR celkem
- úhrn organizací podle skupin OKEČ v krajích a ČR celkem
- osoby samostatně výdělečně činné (nemocensky pojištěné) podle krajů a ČR celkem
- úhrn organizací podle okresů v krajích ČR

Dosavadní třídění podle institucionálních sektorů bylo vzhledem k malé vypovídací schopnosti vypuštěno.

Poznámky k některým ukazatelům:

Ukazatel „**Průměrný počet nemocensky pojištěných**“ zahrnuje průměrný počet nemocensky pojištěných osob, které jsou nemocensky pojištěny podle zákona č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců, ve znění pozdějších předpisů. Podle tohoto zákona jsou pojištěni, pokud splňují podmínky stanovené pro účast na nemocenském pojištění a jsou činní v České republice:

- zaměstnanci v pracovním poměru,
- členové družstva, jestliže nejsou v pracovněprávním vztahu k družstvu, ale vykonávají pro družstvo práci, za kterou jsou odměňováni,
- společníci a jednatelé společnosti s ručením omezeným a komanditisté komanditních společností, jestliže nejsou v pracovněprávním vztahu k této společnosti, ale vykonávají pro ni práci, za kterou jsou touto společností odměňováni,
- zaměstnanci činní na základě dohody o pracovní činnosti,
- soudci,
- členové zastupitelstev územních samosprávných celků, jestliže jsou jim vypláceny odměny jako členům zastupitelstev územních samosprávných celků, kteří tyto funkce vykonávají jako uvolnění,

- poslanci Poslanecké sněmovny a senátoři Senátu Parlamentu,
- členové vlády, prezident, viceprezident a členové Nejvyššího kontrolního úřadu, Veřejný ochránce práv, zástupce Veřejného ochránce práv a ředitel Bezpečnostní informační služby,
- dobrovolní pracovníci pečovatelské služby,
- pěstouni, kteří vykonávají péstounskou péči ve zvláštních zařízeních,
- osoby zařazené k pravidelnému výkonu prací ve výkonu trestu odnětí svobody ve vazbě,
- osoby se změněnou pracovní schopností připravující se pro pracovní uplatnění,
- studenti a žáci^{*)},
- státní zaměstnanci podle služebního zákona (zákon č. 218/2002 Sb. o službě státních zaměstnanců ve správních úřadech a o odměňování těchto zaměstnanců a ostatních zaměstnanců ve správních úřadech).

^{*)} studentům a žákům z titulu studia nárok na nemocenské nevzniká (viz § 46 a další ustanovení vyhlášky č. 165/1979).

Za zaměstnance v pracovním poměru se pro účely tohoto zákona považuje též osoba činná v poměru, který má obsah pracovního poměru, avšak pracovní poměr nevznikl, neboť nebyly splněny všechny podmínky stanovené pracovní právními předpisy pro jeho vznik.

Z pojištění podle tohoto zákona jsou vyňati:

- příslušníci ozbrojených sborů z povolání,
- cizí státní příslušníci, kteří nemají trvalý pobyt na území České republiky a kteří jsou činní v České republice pro zaměstnavatele, kteří požívají diplomatických výsad a imunit, pokud mohou být účastní nemocenského pojištění v jiném státě pro zaměstnavatele v pracovním právním vztahu uzavřeném podle cizích právních předpisů,
- zaměstnanci, kteří jsou činní v České republice pro zaměstnavatele, kteří nemají sídlo na území České republiky,
- zaměstnanci, kteří vykonávají pouze příležitostné zaměstnání,
- příslušníci Celní správy České republiky,
- příslušníci Hasičského záchranného sboru České republiky.

Průměrný počet nemocensky pojištěných mladistvých je počet nemocensky pojištěných (zabezpečených) zaměstnanců do 18 let dokončeného věku.

Způsob výpočtu relativních ukazatelů:

Četnost případů na 100 pojištěnců = nově hlášené případy pracovní neschopnosti x 100 / průměrný počet osob nemocensky pojištěných

Průměrná délka trvání případu ve dnech = kalendářní dny pracovní neschopnosti / nově hlášené případy pracovní neschopnosti

Průměrné procento pracovní neschopnosti = kalendářní dny pracovní neschopnosti x 100 / (průměrný počet osob nemocensky pojištěných x počet kalendářních dnů ve sledovaném období)

Průměrný denní stav práce neschopných = kalendářní dny pracovní neschopnosti / počet kalendářních dnů ve sledovaném období

Získané údaje o smrtelných pracovních úrazech ČSÚ porovnává v rámci dohody o vzájemné spolupráci s informacemi VÚBP.

Údaje o počtu nemocí z povolání z výkazu Nem Úr lze interpretovat jako předběžné. Definitivní počet těchto onemocnění ČSÚ každoročně čerpá z Národního registru nemocí z povolání a zveřejňuje ve Statistické ročence.

V rámci jednotlivých sestav jsou publikovány následující tabulky:

- Tabulka 1 Pracovní neschopnost pro nemoc a úraz – absolutní údaje, počet případů na 100 pojištěnců
- Tabulka 2 Pracovní neschopnost pro nemoc a úraz – relativní údaje
- Tabulka 3 Pracovní neschopnost pro nemoc, úrazy a nemoci z povolání žen – absolutní údaje, počet případů na 100 žen
- Tabulka 4 Pracovní neschopnost pro nemoc a úrazy žen – relativní údaje
- Tabulka 5 Pracovní úrazovost mladistvých
- Tabulka 6 Smrtelné pracovní úrazy, nemoci z povolání
- Tabulka 7 Preventivní péče a riziková práce
- Tabulka 8 Náhrady a přirážky – absolutní údaje

Údaje v tabulce 6 (ve sl. 7, 8 a 12) a v tabulkách 7a 8 jsou zjišťovány pouze za ekonomické subjekty s 25 a více zaměstnanců. Údaje jsou plně srovnatelné s předchozími roky.